

Aalborg Skotøjshandel, malet af Peder Andreas Christensen i 1909.

Byen i billeder

AF
INGER BLADT

Det vimler med smilende kvinder, mænd og børn med skotøjs-æsker i hånden på fortovet foran Aalborg Skotøjshandel på hjørnet af Bispensgade og Vesterå. Man får uvægerligt den tanke, at billedet er malet på bestilling af forretningens indehaver.

Maleriet med det levende motiv er et blandt mange i udstillingen Byen i billeder, der 17. maj 2019 åbnede på Aalborg Historiske Museum.

Det omtalte maleri er charmerende, skævt og lidt mystisk, men var tidligere både mørkt og utydeligt. Efter at have været en tur i malerikonservatorens hænder dukkede der imidlertid helt nye detaljer op, blandt andet kunne man nu tydeligt læse kunstnerens signatur: P. A. Christensen.

Peder Andreas Christensen (1856-1930) var oprindelig landmand, men solgte gården og gik på malerskole i København, hvor han var elev hos de kendte skagensmalere P.S. Krøyer og Michael Ancher. Christensen afholdt adskillige udstillinger i

Aalborg og Nørresundby, hvor han solgte mange billeder, selv om de lå i det lidt højere prisleje. I 1919 havde han eksempelvis et billede til salg til den nette sum af 2000 kr. – det dobbelte af en arbejders årsløn.

Hvorfor han malede denne reklame for Aalborg Skotøjshandel, eller om det i virkeligheden var en spøg, det ved vi ikke. Men kigger man godt efter, så ses Marx og Lenins dobbeltgængere nederst til højre i billedet, hvor de står og snakker om butikken.

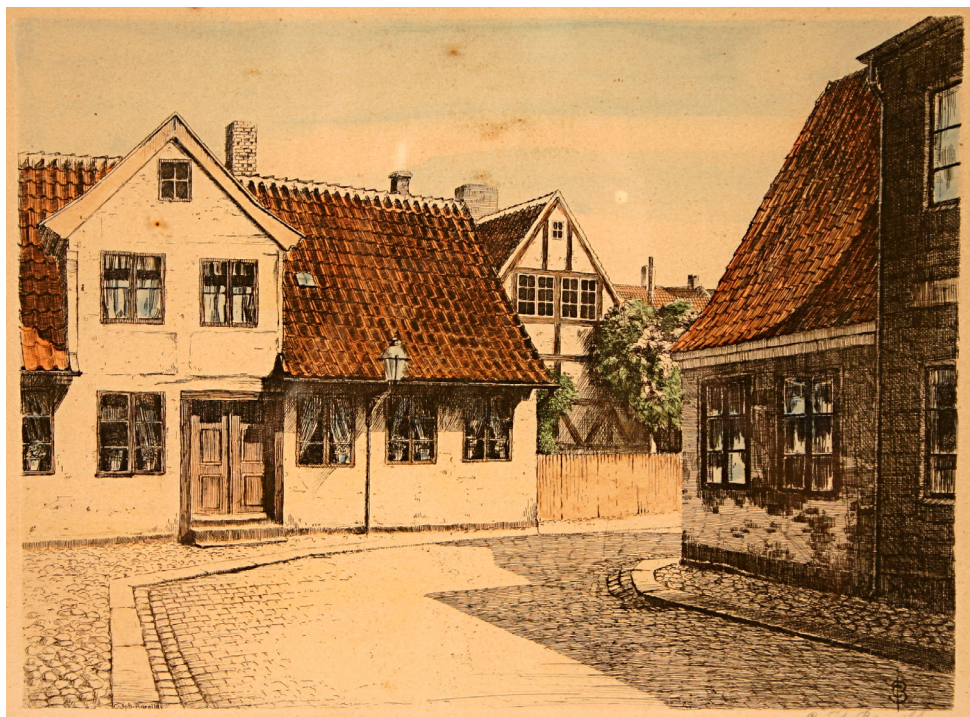
Svært at vælge

Billedet med Marx, Lenin og skobutikken er et af de mere kuriøse af de langt over 100 malerier, stik og tegninger, der tilsammen udgør udstillingen Byen i billeder på Aalborg Historiske Museum.

Det har været en spændende opgave at udvalgte hvilke billeder, der var plads til i udstillingen. Mange har ikke været udstillet før, og da slet ikke sammen. Derfor var det en lidt overvældende oplevelse at se det gamle Aalborg fra ca. 1820-1970 folde sig ud, efterhånden som billederne blev hængt op.

De ældste malerier er næsten alle sammen udsigtsbilleder over Aalborg set fra Skovbakken, Signalbakken og Skansebakken. De ældste er fra begyndelsen af 1800-tallet, mens de yngste er fra

Knækket i Store Vestergade var et af de mest brugte motivet i 1930'erne. Huset og det meste af gaden forsvandt ved Vesterbrogennembruddet. Huset lå cirka der, hvor Cimbrertyreren i dag står på Vesterbro. Radering af C.J. Bargild, cirka 1930.

St. Nikolai Church and the garden
St. Nikolai Church and the garden
1864

St. Nikolai Church and the garden
St. Nikolai Church and the garden
1864

St. Nikolai Church and the garden
St. Nikolai Church and the garden
1864

St. Nikolai Church and the garden
St. Nikolai Church and the garden
1864

St. Nikolai Church and the garden
St. Nikolai Church and the garden
1864

St. Nikolai Church and the garden
St. Nikolai Church and the garden
1864

St. Nikolai Church and the garden
St. Nikolai Church and the garden
1864

St. Nikolai Church and the garden
St. Nikolai Church and the garden
1864

Udstillingens største billede forestiller pontonbroen over Limfjorden (1865-1933). Det er malet af Einar Gjessing og hang i mange år i den daværende Restaurant Kilden.

1900-tallet. Udsigtsbillederne er hængt op side om side på en stor endevæg, så man kan se, hvordan Aalborg og Nørresundby har forandret sig dramatisk fra den søvnige Torneroseby først i 1800-tallet til en rygende og pulserende industriby 100 år senere.

Museets magasiner bugner af malerier, litografier, akvareller, tegninger og træsnit, der er kommet til museet helt fra dets grundlæggelse for over 150 år siden og op til i dag. I sagens natur har de fleste af museets malerier mange år på bagen, og kun ganske få er malet efter 2. verdenskrig. Derfor har museet i forbindelse med Byen i billeder indbudt borgere til at indlåne deres nyere Aalborg-billeder til udstillingen for en periode. Og der dukkede en del spændende billeder op – også motiver, som vi ikke kender fra museets egne samlinger. Mere end 50 forskellige kunstnere står bag de udstillede billeder. Nogle af dem er kendte malere som Einar Gross og Anton Thorenfeldt, mens andre stort set er ukendte. En del har studeret på Kunstakademiet og ganske mange er udlærte håndværksmalere, der har udfoldet deres talenter som habile kunstmalere. Nogle er malet af amatørmaalere for deres egen fornøjelses skyld, men langt de fleste er blevet fremstillet med salg for øje. Man må derfor formode, at de er nogenlunde repræsentative for købernes smag.

De mest populære motiver er – ud over udsigtsbillederne – byens seværdigheder: Østerå, rådhuset, Jørgen Olufsens gård, Gammeltorv, Budolfi Kirke og selvfølgelig Jens Bangs Stenhus. De billeder fra Østerå, der vises i udstillingen, er kun toppen af isbjerget – der kan fyldes en hel væg blot med gengivelser af Jens Bangs Stenhus.

Det gamle Aalborg, som ikke er mere

Gennem tiden er mange smukke gamle huse revet ned for at give plads til nybyggeri, og gadegennembrud, byfornyelse og brobyggeri har derfor betydet, at store dele af byen håndfast blev ryddet i løbet af 1900-tallet. Målet var sundhed, lys og luft – ”væk med det gamle skidt!”, hed det sig.

Vesterbrogennembruddet (1930-1933) var et af Danmarks største byggearbejder, og gaden Vesterbro blev ført igennem Aalborg fra syd til nord - fra Hobrovej til brolanding i Nørresundby. Den gamle pontonbro fra 1865 blev erstattet af den nye Limfjordsbro, der åbnede i 1933. Heldigvis har kunstnerne indfanget det gamle Aalborg for eftertiden, og yndede motiver af steder, der forsvandt ved anlæggelsen af Vesterbro, var et lille

Der viste sig, at der gemte sig fine detaljer og farver under snavset på dette lille, mørke og utydelige oliemaleri, der i konservatorens hænder fik nyt liv. Billedet forestiller Kærlighedsstien (Slangegangen) ved Østerå ved Kjærs Mølle. Signeret K.H.

hus i knækket på Store Vestergade, Bendtzens købmandsgård ved brolandingens samt naturligvis selve pontonbroen.

I 1936-39 blev Skolegadekvarteret saneret, og gaderne Kirkegyde, Karen Poppesgyde og Svingelen forsvandt. Skolegades Vandgyde og Schiellerups gang blev opslugt af den nye Vingårdsgade i 1936. Nedrivningen efterlod den åbne Budolfi Plads. Mange af de skæve huse og gadestrøg er dog foreviget af kunstnere til glæde for nostalgiske købere, og billederne kan i dag ses i udstillingen.

Det er en glæde, når der fra tid til anden dukker et "nyt" gammelt billede op, der kan fortælle mere om, hvordan byen så ud engang. Der er nemlig store dele af Aalborg, som vi i dag ikke ved, hvordan så ud, indtil de professionelle fotografer sidst i 1800-tallet efterhånden havde gennemfotograferet byen. Vi er derfor afhængige af de oplysninger, vi kan få fra de billeder, der findes.

De glemte motiver

Der er dog nogle motiver, som vi i dag godt kunne ønske os at se, men som sandsynligvis aldrig er blevet malet, fordi de ikke kunne sælges eller ikke blev anset som interessante eller lodige. Fx var Aalborg midt i 1800-tallet gennemskåret af åer og om-

givet af vådområder, der betød, at et stort antal storke holdt til på byens tage. Vi nutidsaalborgensere ville have elsket at se det fascinerende sceneri på et maleri, men det har selvfølgelig ikke interesseret datidens malere – det var jo bare sådan det så ud.

Mange af billederne er desuden blottet for menneskeliv. Der er en tendens til, at det især er bygninger og landskaber, der har interesseret Aalborgs kunstnere. Fx var Aalborg en af de byer i Danmark, der havde allerflest værtshuse pr. indbygger, og Aalborg blev derfor også kaldt Nordens Paris. Alligevel er der ingen skilderier, der viser, hvordan et aalborgværtshus så ud indendørs – og det kunne ellers være interessant, for det er svært at forestille sig. På Cafe Blodkoppen i Gråbrødregyde var der for eksempel ikke andre møbler end en disk tværs gennem rummet. Hvordan rummet og gæsterne har set ud, og hvilke voldsomme scener, der har udspillet sig her, har hverken malere eller fotografer interesseret sig for. Det var et emne, som pæne mennesker dengang forsøgte at tie ihjel, men som vi i dag ville have givet meget for at kunne se et billede af.